

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

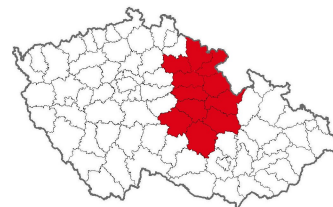
Havlíčkův Brod 16.4.2012
čj. SRS 015773/2012

Oblastní odbor SRS
Smetanovo nám. 279
580 01 Havlíčkův Brod

Zpráva č. 3 oblastního odboru HAVLÍČKŮV BROD o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 2.4.–15.4.2012

1. Počasí

Na začátku sledovaného období se sice ještě mírně oteplilo a teploty běžně překračovaly 15°C, ale v následujících dnech se opět ochladilo a 8. a 9. dubna byly v celé oblasti zaznamenány ranní mrazy. Na mnoha místech klesly teploty pod -8°C a v okrese Chrudim /lokalita Horní Bradlo/ byla zaznamenána teplota -12°C. Během tohoto ochlazení přišly i nevýrazné srážky, ve vyšších polohách sněhové. Nadále však přetrvával výrazný nedostatek vláhy a to mělo negativní důsledky především na rozpuštění a následné zpřístupnění aplikovaných průmyslových hnojiv. Dále pokračovalo poměrně chladné počasí a v posledních dnech sledovaného období přišly i další dešťové srážky. Jejich intenzita byla velice rozdílná a úhrny se pohybovaly v rozmezí 5 – 15 mm.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Regenerace porostů ozimých řepky a obilovin byla podpořena hnojením a případnou aplikací morforegulatorů. Zatím co porosty řepky ozimé jsou již v poměrně dobrém stavu, porosty ozimých obilovin jsou v mnoha případech špatné a stále se ještě rozhoduje o ponechání či zaorání těchto ploch. Vzchází plochy oseté jarními obilovinami a mákem. Vzchází i časně zaseté plochy cukrovky a jsou obavy z poškození mrazem. Výsadba brambor v ranobramborářské oblasti již byla ukončena a nyní probíhá v hlavní produkční oblasti. Bylo zahájeno setí kukuřice a slunečnice.

OBILNINY

Porosty ozimých obilovin regenerují jen velmi pozvolna a zřejmě dojde ještě k dalším zaorávkám. Rozhodnuto bude definitivně při setí kukuřic, protože na tyto plochy je v dané situaci kukuřice nejvhodnější náhradní plodinou. Výskyty listových chorob jsou vzhledem k průběhu počasí velmi sporadické. Převážná většina ploch osetých jarními obilovinami vzešla.

PŠENICE OZIMÁ (RF 23–31 BBCH)

Porosty pšenice se nacházejí v růstových fázích od třetí odnože viditelné do 1. kolénka: první kolénko těsně nad povrchem půdy zjištělné, vzdálené od odnožovacího uzlu min. 1 cm.

Zatím pouze ojedinělé slabé výskyty **padlí pšenice (*Blumeria graminis*)** jsou hlášeny z okresů Chrudim a Svitavy.

Pozorování padlí pšenice se provádí při objevení se posledního listu (37 BBCH), začátkem metání (51 BBCH) a v době květu (65 BBCH). Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny). Z každé rostliny se odebere 3 list shora. Tvořící se praporcový list se nebere v úvahu. Zaznamená se počet listů, na jejichž čepeli je jedna nebo více kupek padlí.

V okresech Chrudim /lokalita České Lhotice 12.4./, Jičín /lokalita Rohoznice 11.4./, Pardubice /lokalita Škudly a Valy 12.4./ a Náchod /lokalita Velké Petrovice 11.4./ byly zjištěny první výskyty **tečkované listové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*)**. **Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze BBCH 37. Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.**

První výskyty dospělců **kohoutka černého (*Oulema lichenis*)** byly zaznamenány v okresech Chrudim /lokalita Závratec 11.4./ a Jičín /lokalita Rohoznice 11.4./.

Přímá ochrana spočívá v použití přípravků na ochranu rostlin na základě monitorování škůdce smýkáním a vizuálním pozorováním výskytu vajíček a larev. V případě středního výskytu (od 0,3 do 0,7 dospělců na 1 smyk) lze očekávat, že za příznivých podmínek může výskyt vajíček a larev překročit ekonomický práh škodlivosti, který nastává při výskytu 0,6 a více vajíček a larev na jednu odnož. Chemické ošetření se provádí v době, kdy je z vajíček vylíhlých více jak 50 % larev.

Na lokalitě Rohoznice v okrese Jičín byl také pozorován výskyt dospělců **dřepčika dřevňového (*Chaetocnema hortensis*)** a jeho poškození na listech.

JEČMEN OZIMÝ (RF 24–31 BBCH)

Porosty ozimých ječmenů se nacházejí v růstových fázích od čtvrté odnože viditelné do 1. kolénka: první kolénko těsně nad povrchem půdy zjištělné, vzdálené od odnožovacího uzlu min. 1 cm.

Stejně jako u pšenice ozimé bylo zjištěno pouze slabé napadení porostů **padlím ječmene (*Blumeria graminis*)** a to v okresech Chrudim /lokalita Dřevíkov 12.4./, Jičín /lokalita Slatiny a Vitiněves 11.4./ a Trutnov /lokalita Bílé Poličany 10.4./.

V okresech Chrudim /lokalita Dřevíkov 12.4./, Jičín /lokalita Slatiny a Vitiněves 11.4./, Pardubice /lokalita Valy 10.4./ a Trutnov /lokalita Bílé Poličany 10.4./ byly zaznamenány první slabé výskyty **spály ječmene (*Rhychosporium secalis*)**.

Pozorování spály ječmene se provádí od vytvoření 2. kolénka do začátku metání (32-51 BBCH) a ve fázi 71 BBCH. Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. Ve fázi 32-37 BBCH se hodnotí příznaky napadení na 4. listu shora, ve fázi 39-51 BBCH na 3. listu shora.

Ošetří se porosty, u nichž je ve fázi 32-51 BBCH napadeno 50 a více % listů.

Fungicidní ošetření se provádí v kombinaci proti komplexu listových chorob obvykle od růstové fáze BBCH 30. Je třeba střídat skupiny fungicidních účinných látek s cílem oddálit vznik rezistence patogena.

Na Náchodsku /lokalita Velká Ves – Otovice 11.4./ bylo zjištěno slabé napadení porostu **síťovitou a okrouhlou skvrnitostí ječmene (*Pyrenophora teres*)**.

Pozorování síťovité a okrouhlé skvrnitosti ječmene se provádí na konci odnožování (29 BBCH), při objevení se posledního listu (37 BBCH) a začátkem metání (51 BBCH). Kontroluje se 20 rostlin (odnoží) při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny). Z každé rostliny se vybere jedna průměrně vzrostlá odnož. Ve fázi 29 BBCH se hodnotí celá rostlina. Ve fázi 29 a 37 BBCH se určí % napadených rostlin (odnoží).

Ošetří se porosty, u nichž je napadeno 5 a více % rostlin (odnoží).

Na Pardubicku /lokalita Valy 4.4./ byl zjištěn střední výskyt **šedobílé sněžné plísnovitosti obilnin (*Tupnula incarnata*)**.

OLEJNINY

V důsledku holomrazů došlo sice lokálně i k podstatné redukci počtu rostlin, ale většina porostů dobře zregenerovala a je v dobrém stavu. Vlivem chladného počasí a částečně i nedostatku vláhy je kvalitativní nárůst velmi pomalý. Nízké teploty nesvědčí ani chorobám a škůdcům a jejich výskyt je sporadický.

ŘEPKA OZIMÁ (RF 30–53 BBCH)

Porosty řepky ozimé se nacházejí v růstových fázích od počátku prodlužovacího růstu do květenství převyšuje horní listy.

První výskyty skvrn s piknidami **fomového černání stonku řepky (*Leptosphaeria maculans*)** na listech byly zjištěny v okrese Jičín /lokalita Brdo 11.4./.

Pozorování se provádí při průchodu porostem v RF 15-26 na listech dvaceti rostlin (na deseti místech vždy na 2 za sebou rostoucích rostlinách). Z každé rostliny se hodnotí 2 listy, přednostně se vybírají listy s příznaky napadení. Práh škodlivosti je 5-25 % listů.

Preventivní ochrana spočívá v nákupu zdravého osiva, minimálně 3letý osevní postup. Ochranu vzcházejících rostlin zajistí moření osiva. Fungicidní postřik je možné provést ve dvou termínech. Optimálním je podzimní ošetření ve fázi 14-18 BBCH (4. až 6. pravý list). Časně jarní ošetření může snížit celkové napadení a zpomalit průběh infekce, ale nezničí již infekce, které vznikly na podzim.

Silný výskyt **plazmodioforové nádorovitosti brukvovitých (*Plasmodiophora brassicae*)** byl zjištěn v okrese Žďár nad Sázavou /lokalita Křižanov/na na pozemku o výměře 24 ha. V současné době je zcela odumřelých více než polovina rostlin.

V okresech Chrudim /lokalita Švihov 11.4./, Havlíčkův Brod /lokalita Kochánov 11.4./, Svitavy Lokalita Rychnov na Moravě 11.4./ a Ústí nad Orlicí /lokalita Slatina u Vys.Mýta 11.4./ byly zaznamenány první velmi slabé výskyty **blýskáčka řepkového (*Meligethes aeneus*)**.

Prakticky z celé oblasti je hlášen velmi slabý nálet **krytonosce čtyřzubého (*Ceutorhynchus quadridens*) a krytonosce řepkového (*Ceutorhynchus napi*)**, nově bylo pozorováno kladení vajíček tímto škůdcem v okresech Chrudim /lokalita Závratec 11.4./, Rychnov nad Kněžnou /lokalita Skršice 1.4./ a Trutnov /lokalita Bílé Poličany 12.4./.

Pozorování imag krytonosce čtyřzubého se provádí dvakrát týdně ve 2 Mörickeho miskách nebo na 2 žlutých lepových deskách od dosažení maximální teploty 6 °C do zjištění maxima náletu. Optické lapáky se umístí na protilehlé strany, nejméně 10 m od jeho okraje směrem do porostu. Mörickeho misky se naplní do ¾ vodou, pro snížení povrchového napětí se kápne do každé misky saponátový prostředek. Proti zamrznutí se může přidat lžice kuchyňské soli.

U krytonosce čtyřzubého (*Ceutorhynchus quadridens*) se ošetření provede při průměrném výskytu 5 a více brouků na 1 misku za 1 den, u krytonosce řepkového (*Ceutorhynchus napi*) při průměrném výskytu 3 a více brouků na 1 misku za 1 den.

První výskyt **krytonosce šesňulového (*Ceutorhynchus obstrictus*)** byl pozorován v okrese Trutnov /lokalita Bílé Poličany 11.4./.

Výskyt dospělců na rostlinách se pozoruje 2x týdně od začátku květu do konce květu na 50-ti rostlinách.

Chemická ochrana proti šesňulovým škůdcům se provádí dle růstové fáze a prahu škodlivosti: do BBCH 60 - práh škodlivosti 1 brouk/1 rostlina

od BBCH 60 - práh škodlivosti při nízkém výskytu bejlomorky kapustové 1 brouk/2 rostliny při silném výskytu bejlomorky kapustové 1 brouk/2 rostliny

V okresech Trutnov /lokalita Bílé Poličany 10.4./ a Jičín /lokality Radim, Slatiny, Libáň a Kovač 10.4./ byl zaznamenán slabý výskyt imág **dřepčíka olejového (*Psylliodes chrysocephala*)**.

Bylo pozorováno silné zaplevelení pozemku o výměře 20 ha v okrese Havlíčkův Brod /lokalita Okrouhlička/ především **heřmánky (*Matricaria*) a violkou rolní (*Viola arvensis*)**.

Přetrvávají většinou slabé, lokálně až střední výskyty **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** především na okrajích pozemků. Ojedinele až silné výskyty jsou hlášeny z okresu Svitavy /lokalita Bělá nad Svitavou/.

Pozorování hrabošů se provádí v porostech o výměře větší než 5 ha na počátku a na konci vegetace. Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením 10x.

Ošetření na jaře se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 50 užívaných východů z nor na 1 ha.

HRÁCH SETÝ (RF 33-34 BBCH)

Porosty hrachu se nacházejí v růstových fázích od vzcházení: klíček proniká nad povrch půdy do 1. pravý list s vyvinutým palistem.

Z okresu Chrudim /lokalita Lukavice 11.4./ byl hlášen první slabý výskyt listopase čárkovaného (*Sitona lineatus*).

PÍCNINY

V okresech Jičín /lokalita Rohoznice/ a Svitavy /lokalita v jižní části okresu/ byly pozorovány až střední výskyty hraboše polního (*Microtus arvalis*) v porostech jetelovin.

OVOCNÉ DŘEVINY

MERUŇKY (RF 61 - 65)

Rostliny se nacházejí v růstových fázích od začátku květu, první květy otevřené do květ takřka ukončen, opad prvních korunních plátků.

Kvetoucí stromy byly poškozeny mrazem v okresech Jičín /lokalita Rohoznice/, Náchod /lokality Česká Skalice, Jaroměř a Nové Město nad Metují/ a Svitavy.

JABLONĚ (RF 23)

Z okresu Chrudim /lokalita Podlíšťany 11.4./ je hlášeno intenzivní líhnutí svilušky ovocné (*Panonychus ulmi*).

Líhnutí vajíček svilušky ovocné se sleduje 1x týdně od fenofáze rašení (53 BBCH). Na pěti náhodně vybraných místech výsadby se odebere na počátku rašení po jedné větvičce s vajíčky svilušky. Z každé větvičky se odřízne štítek kůry obsahující cca 100 vajíček a opatrně (aby se vajíčka nepoškodila) se přilepí štěpařským voskem apod. na podložní mikroskopické sklíčko nebo na dřevěnou destičku. Kolem štítku se vytvoří souvislý rámeček nanesením lékařské vazelíny, podložní sklíčka nebo dřevěné destičky (celkem pět) se zavěsí na pěti různých místech sadu do korun stromů a pravidelně se sleduje průběh líhnutí.

Ošetření akaricidy proti svilušce se signalizuje při zjištění 70–75% vylíhlých larev ze zimních vajíček na neošetřených stromech.

OKRASNÉ DŘEVINY

První líhnutí zakladatelek mšice makové (*Aphis fabae*) na brslenech a kalině bylo pozorováno v okresech Chrudim /lokality Podlíšťany 11.4. a Tisovec 12.4./, Jičín /lokality Lužany, Vrbice a Kovač 11.4./ a Pardubice /lokalita Škudly 3.4./.

Za oblastní odbor zpracoval: Ing. Jiří Jůzl